

A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTERIUM
DIAFILM-SOROZATA

FOGALMAZÁS

V.

Kiadja:
Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest, 1974

Ezután mesélik el a történetet. Valószínű, hogy csak kijelentő mondatokkal fognak dolgozni. Utaljunk a vetítés közben elhangzott más mondatfajtákra, s cseréltessük, ill. egészítettessük ki ezekkel az első fogalmazást. Így azonnal szembetűnő lesz az utóbbinak az élénksége. Vigyázzunk arra, hogy ne adják a szereplők szájába a különféle mondatfajtákat, mert ezek formája a későbbi írásbeli gyakorlás során nehézséget jelenthet még a harmadik osztályban.

A képsor a 4. osztályban az év eleji ismétlés során a mondatok helyes kapcsolásához, találó szavak, kifejezések gyűjtéséhez is jó szemléltetési anyagot adhat.

Kocsis Edit

VESZÉLYES JÁTÉK

1. kép: Városi utcarészlet. A járdán gyerekek labdáznak.
2. kép: A labda az uttestre gurul. Az uttosten különböző járművek haladnak. A gyerekek tanácstalanul állnak, egyikük valamit kiált.
3. kép: Az uttest előterében egy fékező teherautó. Előtte a labda és az érte szaladó kislány.
4. kép: Mindenki dermedten áll, a házak ablakából ijedt arcu emberek néznek ki. Az uttosten a teherautó körül csoportosulás.
5. kép: A kislányt a mentőkocsiba helyezik. Az emberek sajnálkozva figyelik.
6. kép: Intő tanulság: "Az utca nem játszótér!"

-.-.-.-.-.-

A képsorozattal kapcsolatos fogalmazást "az elbeszélő fogalmazás készítésének elemi ismeretei" c. fogalmazási té-

makör 10-12. óráján készíthetjük el. Fogalmazási ismeret: a rokonértelmű igék és mondatfajták alkalmazása.

Előzmény: a 3. osztályos olvasókönyvben szereplő hasonló című olvasmány feldolgozása. Már ezen az órán a szómagyarázat alkalmával gyűjtünk rokonértelmű szavakat; dermedt, döbönt, ijedt stb. Érzékeltetjük azt is, hogy az elbeszélést szemléletesebbé, mozgalmasabbá teszi jelen esetben a felkiáltó mondatok alkalmazása.

Ezek után kerül sor a fogalmazások elkészítésére. Levetítjük a képsorozatot, cím nélkül. A képek alapján állapítsuk meg, hogy azok melyik olvasmány cselekményét örökölték meg, milyen címet adhatunk a képsornak. Visszatérünk az olvasásórán tett megállapításra, hogy a különböző mondatfajták használata élénkebbé, pontosabbá teszi a fogalmazást.

A cím megállapítása után térünk át az egyes képek megbeszélésére; a kép tartalmát legjobban kifejező mondatok kiválasztására.

A feldolgozás módja a következő lehet:

Az első kép megbeszélésekor lényeges annak megállapítása, hogy a gyerekek a járdán és nem az uttesten játszanak.

A következő képnél a forgalmas melléknév tisztázása közben beszélgetünk az uttesten haladó különböző járművekről.

A sorozat harmadik képe alkalmas arra, hogy egyrészt rokonértelmű szavakat gyűjtsünk, másrészt felhívjuk a figyelmet a felkiáltó mondat alkalmazására. Pl. Mit kiálthatott Zuzsi?

A mondatok kiválasztásánál arra kell törekedni, hogy az utolsó képnél a gyerekekben kialakuljon egy olyan befejező gondolat, amelynek tartalma: az utca nem játszótér. Pl. Elhatároztam, hogy soha nem fogok az utcán játszani. dr. Gecsei Istvánné